

## IV<sub>1</sub> Пољопривредни техничар

Р.б.	ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	Број часова недељно
1.	Српски језик и књижевност	3
2.	Страни језик	2
3.	Филозофија	2
4.	Физичко васпитање	2
5.	Хемија	2
6.	Устав и права грађана	1
	СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	
7.	Ратарство са повртарством и цвећарством	2
8.	Виноградарство	2
9.	Воћарство	2
10.	Сточарство	2
11.	Заштита биља	2
12.	Економика пољопривреде са задругарством	2

## **Obrazovni profil: Poljoprivredni tehničar**

### **Predmet: Engleski jezik**

#### **Razred: IV**

**Cilj predmeta:** Sticanje, proširivanje znanja i umeća u svim jezičkim aktivnostima i upoznavanje kulturnog nasleđa stvorenog na tom stranom jeziku i osposobljavanje za dalje obrazovanje i samoobrazovanje.

Zadaci nastave stranog jezika su:

stvaranje raznovrsnih mogućnosti da kroz različite sadržaje i oblike rada tokom nastave stranog jezika, ciljevi i zadaci obrazovanja, kao i ciljevi nastave stranih jezika budu u punoj mjeri realizovani,

-razvijanje saznanjnih i intelektualnih sposobnosti učenika, njegovih, humanističkih, moralnih i estetskih stavova,

-sticanje pozitivnog odnosa prema drugim jezicima i kulturama kao i prema sopstvenom jeziku i kulturnom nasleđu, uz uvažavanje različitosti i navikavanje na otvorenu komunikaciju,

-sticanje svesti o funkcionisanju stranog jezika i korelacija kako sa maternjim jezikom tako i sa i ostalim predmetima,

-usvajanje novog u što većem broju, vokabulara, koji će učeniku omogućiti usmenu i pismenu komunikaciju na najvišem nivou u dosadašnjem školovanju kao i odličnu komunikaciju i sporazumevanje sa ljudima iz drugih zemalja,

-osposobljavanje učenika da nastavi, na višem nivou obrazovanja i samostalno, učenje istog ili drugih stranih jezika na različite načine i u svim okolnostima koje život stvori.

polazna osnova: službeni glasnik strana 29/33 broj 6

preporučena literatura: ZUNS Beograd, engleski jezik za drugi razred srednje stručne škole, stručna literatura, Gramatika engl.jezika, Longman Advanced grammar, L.G.Alexander, stručna literatura, Dictionary

*Zadaci nastave stranih jezika su da učenici:*

-usvoje predviđene morfosintaksičke strukture i oko 750 novih reči i izraza uključujući i terminologiju vezanu za struku;

-praktično ovladaju jednostavnim govornim jezikom i steknu nova jezička znanja neophodna za radu struci;

-neguju pravilan izgovor, usavršavaju ortografiju i utvrđuju i proširuju osnove gramatike stranog jezika; rečnika i drugih izvora informacija.

*Komunikativne funkcije:*

Govorne modele koji se upotrebljavaju pri komuniciranju u realnim životnim situacijama, uvežbavati i proširivati iz razreda u razred; privlačenje pažnje, oslovljavanje poznate i nepoznate osobe; iskazivanje dopad; iskazivanje dopadanja i nedopadanja, slagaje i neslaganje s mišljenjem sagovornika; traženje i davanje obaveštenja; čestitanje i iskazivanje lepih želja; pozivanje u goste, prihvatanje i neprihvatanje poziva, izražavanje zadovoljstva i nezadovoljstva; čuđenja i iznenađenja; iskazivanje fizičkih tegoba, raspoloženja, zabrinutosti.

Nedeljni fond časova 2, 70 časova godišnje

Nastavne teme/ ostvarivanje programa :

negovanje pravilnog izgovora i intonacije

Obnavljanje rečeničnih modela, red reči u rečenici, slaganje vremena, indirektni govor, kondicionalne rečenice

Obnoviti rečenične modele obuhvaćene u osnovnoj školi kao i u prvoj godini; red reči u rečenici. Mesto priloga i priloških odredbi

-Pitanja

a) "WH" questions

"Where are you going?", "How can we get there?"

b) alternativna pitanja

"Did you take a bus or did you walk?"

c) učtiva pitanja

"Would you open the window, please?"

d) pitanja sa predlogom na kraju

"What are you looking for?"

Indirektni govor

a) Izjave bez promene glagolskog vremena (glagol glavne rečenice u jednom od sadašnjih vremena)

"I'll come as soon as you can." He says that he will come as soon as he can.

b) molbe, zahtevi, naredbe

"Come back!" He told me to come back.

"Pass me the bread, please." "He asked me to pass him the bread.

c) pitanja sa promenom reda reči - bez promene glagolskog vremena (glagol glavne rečenice u jednom od sadašnjih vremena)

-Yes/No questions.

"Have you seen Mary?" he wants to know if I have seen Mary.

-"WH" questions.

"Where are you going?" He asks where I am going.

## **Grupa 2 -Imenička grupa**

### **1.član**

-Obnoviti i utvrditi upotrebu određenog i neodređenog člana.

-Određeni član uz imena godišnjih doba, obroka, naziva država.

The spring of 1957 was very warm. The breakfast we had yesterday was very good. He lives in the USA.

-Neodređeni član u izrazima za vreme, količinu, meru i u uzvičnim rečenicama.

50 miles an hour, 16 dinars a kilo, two pound a yard;

What a mess!

-Multi član uz imena sportova i igara,

He plays volleyball.

### **2.imenice**

Množina imenica -obnoviti

Kongruencija imenica sa glagolom u jedini  
news, information, furniture, mathematics i dr.

The news is on at ten o'clock. Mathematics is a difficult subject.

-Zbirne imenice sa glagolom u množini  
people, cattle, police itd.

There was a lot of people in the street. The cattle are sold.

-Sinkretizam jednine i množine

sheep, deer, trout, itd.

-Drugi nominali- gerund

a) u funkciji subjekta

Swimming is my favourite sport

b) u funkciji objekta (posle glagola like, hate, start, sport itd.)

She likes cooking.

### **3.zamenički oblici**

a) Zamenice

-Obnoviti one lične, pokazne, prisvojne, relativne i odrične zamenice predviđene programom za prvu godinu.

-Uzajamno-povratne zamenice - each other, one another,

Mary and Peter see each other almost every day. People from different countries can hardly understand one another.

IT uz kopulzativne glagole

It is raining. It is cold.

-Neodređeno ONE

I lost a friend but you gained one.

b) Determinatori

-Neodređeni determinatori- some, any

They want some paper. I don't have any bread left.

-odrični determinator no

There are no eggs in the fridge. There's no water in the glass.

### **4.Pridevi**

Obnoviti poređenje prideva

5. brojevi

decimalni, razlomci, četiri računske radnje

6. kvantifikatori

obnoviti many/much, a lot of/ lots of; few/little

### **3. glagolska grupa**

1. glagoli

-vreme i aspekt glagola

-obnoviti glagolske oblike predviđene programom za osnovnu školu

-The Simple Present Tense za izražavanje buduće radnje

What time does your plane takes off?

-The Present Perfect tense - proširiti upotrebu priloškim odredbama *lately, recently*

-The Present Perfect Continuous Tense

She has been living in London for two years now.

-The Past Perfect Tense

When we came the train has already left.

modalni glagoli

a) can( be able to, be allowed to), could

Sorry, but I can't come tomorrow. Can I smoke in here?

Could I smoke in here?

b) must (have/ got / to, be obliged to)

I've got to go now.

-Pasivne konstrukcije - za isticanje bezličnosti i za navođenje naučnih činjenica

The new motorway has been opened to traffic. Oxygen is found in the air.

-Dvočlani glagoli (frazalni i predložki)

apply for, shout for, bring up i dr.

### **2. Prilozi**

Poredjenje priloga

### **3. Predlozi**

Obnavljanje

### **4. Tvorba reči**

Najčešći prefiksi i sufiksi za tvorbu prideva

il-, im-, ir-, un-, -able, -ful, -less idr.

### **5. Ortografija**

Osnovna pravila interpunkcije. Pisanje velikih slova.

### **6. leksikologija**

Idiomi i frazeologizmi

### **7. Leksikografija**

Sruktura i korišćenje dvojezičnih rečenica.

Planom i programom su obuhvaćena dva pismena zadatka u toku školske godine i 8 pismenih vežbi;

Mesto izvodjenja nastave -učionica i kabinet agrocentra, koji se nalazi u sklopu škole;

Metode koje se koriste u nastavi su : direktna, ekletička, indirektna, rad po grupama, kao i ostali nastavni oblici, frontalni, tandem, grupni.

Nastavna sredstva kasetofon, cd-pejer, nastavni listići, mape, karte, fleš karte

Obrazovni zadaci su ponavljanje vokabulara kao i snalaženje sa novim rečima, frazama i izrazima.

Vaspitni zadaci su razvijanje kod učenika osećaj za stranim jezikom, snalaženje sa istim, kao i potreba za stalnim napredovanjem i nadograđivanjem znanja.

1. **ООбразовани профил:** Пољопривредни техничар
2. **Назив предмета:** Француски језик
3. **Разред:** Четврти
4. **Остваривање образовно-васпитног рада, облици и трајање:**

Разред	Настава				Пракса	Укупно
	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I						
II						
III						
IV	64					64

5. **Статус предмета:** Обавезни
6. **Циљеви предмета:**

Циљ наставе страних језика је стицање, проширивање и продубиљивање знања и умења у свим језичким активностима, упознавање културног наслеђа створеног на датом страном језику и оспособљавање за даље образовање и самообразовање.

Задаци наставе страних језика су да ученици:

- Усвоје говрни језик у оквиру нових 1000 (словима: хиљаду) речи и израза укључујући и терминологију значајну за дату струку, што је у току осам година учења језика чини укупан фонд од око 2400 речи и израза продуктивно, а рецептивно и више;
- Негују правилан изговор и интонацију уз обраћање посебне пажње на оне ритмичке и прозодијске схеме које су битне у усменом изражавању;
- Разумеју говор (непосредно и путем медија) и спонтано се изражавају у оквиру теме из свакодневног живота и општих тема струке, уз исказивањеличног става и расположења;
- Овладају техником информативног читања, разумеју сложеније језичке структуре у тексту и упознају особености језика струке читањем текстова везаних за теме из области дате струке;
- Даље савлађујуоснове ортографије ради коректонг писменог изражавања у оквиру усвојене лексике и језичких категорија;
- Развијају разумевање писаног стручног текста, писање резимеа, налаза, извештаја и оспособљавају се за њихову усмену интерпретацију; стичу нова сазнања о карактеристикама земаља и народа чији језик уче, њиховог начина живота и обичаја;
- Оспособљавају се за вођење разговора о нашој земљи, њеним природним лепотама, културним и историјским тековинама;
- Шире своју општу културу, развијају међукултурну сарадњу и толеранцију и своје интелектуалне способности;
- Оспособљавају се за даље образовање и самообразовање у области језика и струке коришћењем речника, лексикона и друге приручне литературе.

Комуникативне функције: Обнављање, утрђивање и проширивање оних комуникативних јединица са којима се ученик упознао у основној школи: оспособљавање познате и непознате особе; исказивање свиђања и несвиђања, слагања

и неслагања са мишљењем саговорника; тражење и давање дозволе; честитање и исказивање лепих жеља; позивање у госте; прихватање и неприхватање позива; обавештење и упозорење; предлагање да се нешто уради; одобравање или неодобравање нечијих поступака; приговори, жалбе; изражавање чуђења, изненађења, уверености, претпоставке или сумње; давање савета; исказивање симпатија, преференције, саучешћа; изражавање физичких тегоба, расположење

**7. Препоручена литература за реализацију предмета:**

- Постојећи одобрени уџбеници
- Популарна литература
- Интернет

**8. Корелација са другим предметима:**

- Српски језик и књижевност
- Стручни предмети

**9. Начин остваривања програма:**

**Објашњење програма**

У изради овог програма примењени су исти принципи као и у изради програма првог страног језика, тј. принцип спиралног програмирања. Приликом усвајања градива инсистира се на комуникативном приступу, а граматика се учи когнитивно. Неки захтеви су означени са /P/ што значи да их треба усвојити само на нивоу разумевања.

Програм другог страног језика се, посебно у почетној фази, мора третирати као општеобразовни предмет.

Предложена стручна тематика је одабрана тако да не ремети нормално усвајање језика; она треба да буде усклађена са садржајима стручних предмета.

Комуникативне функције наведене су на крају заједничког дела програма и дате су за укупан период учења другог страног језика. Обрађују се од I-III разреда, а обогаћују и нијансирају из разреда у разред.

**IV разред**

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

**САДРЖАЈ ПРОГРАМА**

**A) Прошла времена:**

- L'imparfait
- Le Passe compose
- Le plus-que-parfait

**B) Прошли партицип прелазних и непрелазних глагола:**

- I Употребљен са être
- II Употребљен са avoir

**V) Партицип презент/герундив**

**Г) Врсте зависних реченица:**

- Изражавање циља помоћу везника:
  - pour que
  - afin que
  - de peur qu+subj.
  - de crainte que.....ne
  - pour que..... ne pas
  - afin que..... ne pas+subj.

- de peur que..... ne pas

- de crainte que....ne pas

- Изражавање циља:

а) У независним реченицама

б) У зависним помоћу везника: parce que, comme, puisque, du moment que, etant donne que, d'avtant plus que, non si

в) Пасивном и прономиналном конструкцијом: que+subjonctif; de+infinitif; de/par+gn; gerondif

Изражавање последица помоћу везника:

А) si bien que

de sorte que

de (telle) manière que

de (telle) facon aue

de telle sorte aue

si + adj./adv.

Tellement+ adj./adv.

Tant de

Tellement de

Au point que

À tel point que

Si bien que

TANT

Б) pour que + subj.

- Изражавање концесије помоћу везника са субжонтивом: après, bien que, quoique, quelque... que; si...que; pour que, encore que; que...que quoi que, quell que

- Помоћу везника са индикативом: après, meme si..., alors que, tandis que; tout...que

- Изражавање поређења:

I Изражавање супериорности:

а) Plus...que; plus de ... que

б) Davantage

в) Plus...plus

г) D'avtant plus...que

II Изражавање једнакости:

Avssi + adj. + que, aussi + adj. + que, autant, comme, le même (que), ainsi que, de meme que

III Изражавање инфериорности:

а) Moins que, moins de...que

б) Moins...moins

в) D'autant mois que

**1.Образовни профил:** Пољопривредни техничар

**2.Назив предмета:** Филозофија

**3.Разред:** IV

**4.Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:**

разред	Настава				Пракса	укупно
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I						
II						
III						
IV	64					64

**5.Статус предмета:**

**6.Циљеви:**циљ наставе филозофије је унапређивање општег образовања упознавањем главних садржаја и развојно историјских токова филозофског мишљења.

**Задатци наставе филозофије су:**

-разумевање филозофских проблема и њихових решења на примерима највечих достигнућа филозофске мисли,као и оспособљавање трансфером за разумевање других теоријских и практичних проблема

-унапређивање општег образовања ученика сагледавањем опште теоријских и хуманистичких токова мишљења која су уоблићавала одређене историјске епохе и чине основу савремених хуманистичких и критичких оријентација.

7. Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91).31.05.1991

**8.Препоручена литература:**уџбеник филозофија за 4. разред средњих школа МИЛЕ САВИЋ,ВЛАДИМИР Н. ЦВЕТКОВИЋ,НЕНАД ЦЕКИЋ

**9.Корелација са другим предметима:** социологија, историја

**10.Начини остваривања програма:** Програм предмета филозофија даје теоријску основу за даље проучавање теоријских и практичних стручних филозофских дисциплина - дендрологија са фитоценологијом, производња садног материјала, гајење шума, исхрана биља, шумске културе и плантаже, планирање и др.

Програм филозофије се делом наслања на стечена предзнања из биологије, хемије, географије и других сродних дисциплина из основне школе. Ради успешног праћења наставних садржаја педологије ученик претходно мора да стекне одређена знања из минерологије и петрографије.

Након тога ученици упознају основне појмове из педологије и то: минералну и органску компоненту земљишта, физичке, хемијске и физичко-хемијске особине, педогенетске чиниоце и процесе, плодност и продуктивност шумских земљишта, појаве ерозије и еволуцију земљишта.

Систематика земљишта са главним типовима шумских земљишта представља срж предмета на коју ће се надовезати остале стручне дисциплине, те ученици морају добро да овладају овим делом програма, као и детерминацијом типова земљишта.

Да би се остварили постављени циљеви и задаци предмета, неопходно је, у току наставе, успешно реализовати одређене образовне, васпитне и практичне задатке. Услови за успешну реализацију програма педологије са геологијом су:

- правилно планирање и редовно припремање наставника за извођење наставе;
- целисходно коришћење фонда часова и добро организован наставни процес;
- комбинована примена наставних метода и разноврсност облика рада са ученицима уз правилну употребу одговарајућих наставних средстава и учила.

У оквиру опште припреме за наставу треба добро проучити програм, уџбеник, приручну литературу, поунити збирку учила у кабинету и израдити годишњи план наставе - распоред



наставних тема и јединица, план вежби и утврдити број часова за понављање градива и систематизацију.

У програму је годишњи фонд часова подељен по темама, при чему је од укупног фонда часова 30 одсто остављено за понављање градива и систематизацију. Укупан број часова који је назначен за сваку тему треба схватити оријентационо. Тиме се наставнику индиректно указује на обим, дубину, па и начин интерпретације садржаја сваке теме. Евентуална одступања, у мањем обиму, су могућа у зависности од конкретне ситуације. Теме треба обрађивати једну за другом, како су наведене у програму јер су садржаји у међусобној корелацији. Наставнику је остављена могућност да израдом оперативног плана програмске садржаје сваке теме дели на наставне јединице и часове.

Што се тиче типова часова могуће је чешће коришћење комбинованих часова и при обради новог градива и на вежбама.

На часовима вежби и за понављања градива треба се још више придржавати принципа свесне активности, те избегавати рад претежно с једним учеником а настојати да се, по могућности, ангажује читава група ученика, односно одељење.

Понављање градива треба да буде добро осмишљено тако да доприноси трајном усвајању знања ученика, истицању битних ствари у изучаваном градиву, као и да омогућава продубљивање и допуњавање знања, повезивање теоријског градива с практичним садржајима и остваривању неопходне корелације између садржаја педологије и других предмета.

У обзир треба узимати и остале дидактичке принципе: научност, поступност, систематичност, очигледност и др. Посебно велики значај имају систематичност и очигледност, нарочито, при вежбању и понављању обрађеног градива.

Ради остваривања циља и задатака наставе програм педологије омогућује коришћење више наставних метода. То ће допринети интелектуалној активности ученика, разбити монотонију и наставу учинити интересантнијом и ефикаснијом. У самом програму, након одређених наставних тема и вежби, дате су наставне методе као најприкладније за ту тему.

Програм педологије предвиђа на часовима обраде новог градива фронталан облик рада, док се на часовима вежбања и понављања градива као најприкладнији облик рада предвиђа групни облик и индивидуални облик рада.

За часове вежбања предвиђа се подела одељења на групе ученика од 10-15 ученика.

Зависно од конкретног образовно-васпитног задатка и програмског садржаја настава се може реализовати у учионици, кабинету, као и на терену - шуми или шумском земљишту.

Важан задатак наставника је да упуту ученика како да користи уџбеник и литературу.

У току године неопходно је да ученици обраде збирку главних врста минерала, стена и микромонолита типова земљишта.

Праћење и вредновање успеха ученика остварује се у складу са Општим педагошко-дидактичким упутством за остваривање садржаја програма у средњим школама (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91) и Упутством о начину праћења рада и оцењивања ученика (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91).

Опште педагошко-дидактичко упутство за остваривање садржаја програма у средњим школама садржи и основне педагошке захтеве и принципе на којима се заснива реализација образовно-васпитног процеса.

1. **Образовни профил:** Пољопривредни техничар

2. **Назив предмета:** Физичко васпитање

3. **Разред:** IV

4. **Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:**

разред	Настава				Пракса	укупно
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I						
II						
III						
IV	64					64

5. **Статус предмета:** обавезан

6. **Циљеви:** циљ наставе физичког васпитања је задовољавање основних биопсихосоцијалних потреба ученика у области физичке културе, формирање правилног схватања и односа према физичкој култури и трајно подстицање ученика да ове активности уграде у свакодневни живот и културу живљења.

**Задатци-физичког васпитања**

- квалитативно и квантитативно продубљивање физичких способности и спортског-моторичког образовања, започетих на раднијим ступњевима образовања.

- оспособљавање ученика за самосталан рад и самоконтролу у одржавању физичке кондиције, јачање здравља и нези тела.

- стварање услова у којима ученик доживљава радост слободног стваралачког ангажовања у спортским и рекреативним активностима.

- проширивање знања које доприноси објективно сагледавање вредности и могућности физичке културе.

- неговање хигијенских и других културних навика за обучавање и јачање знања.

7. Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91).31.05.1991

8. Препоручена литература: атлетика техника др. Ђорђе Стефановић, рукомет техника мр. Саша Марковић, одбојка техника мр. Драган Нејић.

9. Корелација са другим предметима: биологија, физика

10. Начини остваривања програма: садржаји програма усмерени су на: развијање физичке способности, спортско техничко образовање, повезивање физичког васпитања са животом и радом

Развијање физичких способности. програм предвиђа да се развијање физичких способности остварује на сваком часу физичког васпитања од првог до четвртог разреда. Програмирање врши наставник физичког васпитања према стању могућностима и потребама сваког ученика. На сваком часу физичког васпитања један део времена треба посветити:

- развијању основних елемената физичке кондиције – снаге, брзине, равнотеже, спретности, прецизности и издржљивости.

- учвршћивању нормалног држања тела у мировању и кретању

Спортско техничко образовање

Реализује се у оквиру заједничког програма (атлетика и вежбе на справама и тлу) и програма по избору, да би се обезбедили друштвени интереси, заједнички програм је

детаљно разрађен и трба да га усвоје сви ученици, па су у том смислу по разредима и предвиђени минимални образовни захтеви, које сваки ученик треба да оствари.

Повезивање физичког васпитања са животом и радом.

Садржај подручја предвиђа активности којима се физичко васпитање директно повезује са животом и радом. При том трба водити рачуна о следећем:

а. излети, кросеви, логоровање и друге активности организују се на нивоу школе уз сарадњу наставника сродних предмета и осталих наставника. Садржај ових активности трба планирати на нивоу наставничког већа, односно предвидети садржаје више образовно васпитних подручја.

б. школска и међушколска такмићења школа организује по систему који не изискује велике материјалне трошкове и путовања, стимулише ућешће свих ученика.

Годишњи план, програм и распоред излета, кросева, логоровања, такмичења, зимовања и других облика рада утврђује на почетку школске године наставничко веће на предлог стучног актива наставника физичког васпитања. Актив наставника физичког васпитања самостално одређује редослед обраде појединих садржаја програма и циклуса.

Часови у току недеље трба да буду распоређени у једнаким интервалима, не могу се одржавати као блок часови. Настава се не може истовремено одржавати за два одељења ни на спортском терену, ни у сали за физичко вежбање.

**Образовни профил:** Пољопривредни техничар.

**Предмет:** Грађанско васпитање

Разред :4

**Статус предмета :**Обавезно изборни

**Циљеви предмета:**

- Сагледавање проблематике људских права на свеобухватан начин-од познавања права,закона који их регулишу,до јачања професионалнихкомпетенција за живот,личне одговорности и критичког односа
- Разумевање могућности који Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја пружа и значаја активног тражења информација за одговорно учествовање у јавном животу и процесу доношења одлика које се тичу самих ученика
- Помоћ ученицима у разумевању које се информације и на који начин могу тражити према Закону о приступу информацијама од јавног значаја
- Разумевање ситуација у којима је нужно ограничити приступ информацијама
- Примена права на слободан приступ информација од јавног значаја
- Упознавање ученика са начинима заштите права на приступ информацијама од јавног значаја
- Увођење ученика у основни круг питања у вези са улогом медија у друштву и формирањем престава о реалности
- Осветљавање основних чинилаца и механизма тумачења медијских порука
- Редифинисање појма објективности као питање избора тачке гледишта,односно у крајњој анализи као питање личне одговорности ,као и кроз лично искуство
- Стицање увида у особености и механизме стварања медијске слике света и улоге те слике у функционисању савременог друштва
- Подстицање одговорног односа према дањем професионалном образовању,усавршавању и тражењу посла као и осећаја сигурности у сопствене вештине и способности значајне за даљи професионални развој
- Повећање осећаја самопоуздања у вештини обављања разговора с потенцијалним послодавцем
- Стицање вештине тражења информација значајних за професионално образовање ,усавршавање и тражење посла,као и јачање позитивних ставова и самопоуздања потребног за налажење слободних радних места преко модела социјалне мреже

**Задаци наставе предмета:**

- Преиспитивање ученичких знања и искуства из живота и школе кроз практичне примере
- Упознавање улоге Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја
- Упознавање државних органа као једног од извора информација
- Упознавање појма информације од јавног значаја
- Упознавање правила о приступу информацијама
- Упознавање информација које се могу тражити на нивоу школе и локалне заједнице
- Упознавање Законских ограничења за приступ информацијама
- Уочавање разлика између информација од јавног значаја и информације које то нису
- Подношење захтева за приступ информацијама од јавног значаја надлежном органу власти.
- Упознавање улоге повереника
- Упознавање права на жалбу
- Проблематизовање критеријума за одређивање истинитости информације
- Усмеравање пажње ученика на постојање субјективних фактора који доводе до разлика у разумевању значења слике ( како статичне,тако и покретне)
- Кроз симулацију припреме телевизијских вести омогућити ученицима да сами,кроз лично искуство,разумеју значај одговорности појединаца за објективно информисање.
  
- Упознавање могућих начина реаговања на промене значајне за професионални развој
- Индентификовање сопствених вештина ,способности ,особина личности и знања значајних за даље професионално образовање и укључивање у свет рада.
- Увежбавање вештине разговора са потенцијалним послодавцем
- Информисање о одређеним пословима путем социјалних контаката
- Откривање значаја информисања о карактеристикама одређених послова
- Учење вештина долажења до информација

### **Начин остваривања програма:**

У завршној години средње школе садржај предмета Грађанско васпитање прилагођен је потребама ученика тог узраста. Њих очекују крупне животне одлуке које су у вези с наставком професионалног школовања и укључивањем у свет рада. Концепт садржаја предмета ГВ 4, као и предвиђени начин реализације ,потенцира везу између теорије (права, слобода, једнакост, одговорност, добробит...) и конкретних тренутних или пројектованих потреба ученика с циљем јачања њихових компетенција за живот . У савременом схватању појма компетентности за живот кључни појмови су осећај професионалне и радне компетентности и активно критичко прикупљање информација и њихово коришћење. Зато садржај предмета обухвата две веће тематске целине.

Прва тема се односи на разумевање значаја информисања као претпоставке за одговоран и ангажован живот у савременом грађанском друштву у коме се информација одређује као „кисеоник „ демократије“. У оквиру ове теме блок „ Медији: стварност и слика“ обрађује основна питања у вези с улогом медија као једним од главних извора информација и њиховом утицају у формирању представа о реалности коју приказују.

Друга тема се односи на професионални развој уважавајући концепт доживотног образовања и будуће каријере. Ученицима се указује на значај дефинисања професионалних циљева и планирање каријере за подговоран однос у процесу даљег професионалног образовања и рада . Кроз овај тематски блок ученици завршних разреда имају прилику да идентификују сопствене вештине и способности стечене кроз школско и ваншколско искуство, повезане са професионалним компетенцијама, да овладају техникама њиховог представљања другима и повећају осећај сигурности у тим активностима.

Реализација наведених тема не захтева увођење нових техника рада са ученицима и ослања се на искуство из предходних година похађања Грађанског васпитања и у начину рада и пређеним садржајима. Програм захтева већи ангажман личног искуства ученика и чешћу употребу поступака студије случаја. Што одговара зрелости ученика завршног разреда средње школе. Најчешћи облици рада су комбинација различитих интерактивних техника , краћих излагања наставника , мини пројекта ученика, презентација ученичких радова, играње улога и дискусија.

Приликом реализације појединих садржаја, посебно оних који су у вези са применом Закона о слободном приступу информисањима , наставници можда неће моћи одмах и у потпуности да одговоре на сва питања ученика. Такве ситуације се могу искористити за заједничку активност наставника и ученика у тражењу тачног одговора. За часове у оквиру блока о медијима, због природе садржаја, потребно је обезбедити додатну опрему као што су телевизор, видео, камера, компјутер.

Свет професионалног образовања и рада је тема у којој би требало одабрати садржаје који обухватају наставак школовања и запошљавање, као и све видове преквалификавања, дошколовања, учења из хобија и уопште образовања током целог живота. Међутим, већа пажња се посвећује укључивању у свет рада , јер је то за све ученике ближа или даља будућност, с препоруком да наставници имају слободу да, када је то потребно обрађене садржаје повежу са наставком школовања на начин који је наведен у напоменама.

Као и приликом реализације предходних програма Грађанског васпитања, улога наставника је велика јер је он извор сазнања , организатор и водитељ ученичких активности и особа која даје повратну информацију.

Повратна информација је једно од основних процедуралних средстава наставника и веома је значајна за ученике и то за процес стицања сазнања , подстицање самопоуздања у реализацији задатака тј. учешћа у раду групе, и за одржавање мотивације за предмет.

Речник позитивне повратне информације треба да буде што разноврснији и да код ученика изазива осећај да наставник искрено употребљава те изразе. Неки од могућих речи са значењем „добро“ су :

корисно, промишљено, разумно, обазриво, вредно, значајно, прилично, живо, убедљиво, мирно, раци

онално, стрпљиво, логично, реалистично, детаљно, мудро, са подршком, од помоћи, искрено, интересантно, љубазно, пажљиво, нежно, опсежно, одговарајуће, вешто....

Током реализације програма треба имати у виду да се тиме окончава циклус средњошколског образовања и васпитања из изборног предмета Грађанско васпитање.

Нису довољне размена искуства ученика и евалуација наставе предмета са становишта шта су научили и како процењују употребљивост стечених знања и вештина ван учионице предвиђене за завршни час. Потребно је током свих ових часова повезивати и „умрежавати“ основне појмове Грађанског васпитања , као што су

права, слобода, одговорност, демократија, поштовање, са садржајем који се обрађује овим програмом.

Циљ програма Грађанског васпитања у средњој школи је да код ученика постигну промене на нивоу знања, вештина наставова, вредности као предпоставке за целовит развој личности и за компетентан, одговоран и ангажован живот у савременом грађанском друштву у духу поштовања људских права и основних слобода.

**Образовни профил: ПОЉОПРИВРЕДНИ ТЕХНИЧАР**

**Трајање образовања: четири године**

**Разред/одељење: IV-1**

**Наставни предмет: ХЕМИЈА**

**Просветни гласник у којем је објављен план и програм: бр.1/од 27.02.1993.**

## **ХЕМИЈА**

### **ЦИЉ И ЗАДАЦИ**

**Циљ** изучавања овог предмета је, да ученици усвоје знања о хемијском саставу животињског организма и процесима који се у њима одигравају под физиолошким условима и посебно под утицајем патолошких агенаса, као и да схвате значај клиничко-биохемијских анализа у дијагностици, с обзиром да од ових у великој мери зависи успешност лечења и оздрављења.

### **Задаци су:**

- упознавање основних биохемијских особина најважнијих биомолекула и енергетска једињења;
- схватање принципа биолошке катализе;
- схватање нормалних метаболичких процеса синтезом и катаболизмом појединих једињења;
- упознавање патолошких промена у одговарајућим метаболичким процесима.

### **IV РАЗРЕД**

(2 часа недељно, 64 часа годишње)

## **САДРЖАЈИ ПРОГРАМА**

### **ПРЕДМЕТ И ЗАДАЦИ БИОХЕМИЈЕ**

Врсте биохемије. Биохемија и остале науке. Клиничка хемија. Значај клиничко-биохемијских анализа. (1)

### **БИОМОЛЕКУЛИ И ЋЕЛИЈЕ**

Диференцијација биомолекула. Високоенергетска једињења. Метаболизам - општа начела. Катаболизам. Анаболизам. (3)  
**ВОДА И ЕЛЕКТРОЛИТИ**

Расподела воде у организму. Метаболизам натријума, калијума и хлорида. Поремећаји у метаболизму воде и електролита. (2)

### **ПРОТЕИНИ И ЊИХОВЕ БИОЛОШКЕ ФУНКЦИЈЕ**

Састав протеина. Аминокиселине. Подела аминокиселина. Хемијске реакције аминокиселина. Биосинтеза аминокиселина. Пептиди - структура и номенклатура. Структура протеина. Особине протеина. Понашање протеина у раствору. Класификација протеина. (6)

### **ЕНЗИМИ КАО БИОКАТАЛИЗАТОРИ**

Физичке и хемијске особине ензима. Просторна грађа ензима. Коензими и простетичне групе. Класификација и номенклатура ензима. Дијагностички значајни ензими: код срчаних обољења; ензими код обољења јетре и хепатобилијарног тракта; ензими код обољења панкреаса и др. Биолошки материјал за одређивање активности ензима. Манипулација. (6)

### **МЕТАБОЛИЗАМ ПРОТЕИНА**

Варење и ресорпција. Општи путеви метаболизма протеина. Азоти конституенти крви. Плазма протеини и патолошке промене. Протеинурије. Нормални и патолошки метаболизам непротеинских азотних једињења у крви и у урину. Циклус уреје. Азотна равнотежа. (6)

### **МЕТАБОЛИЗАМ ХЕМОГЛОБИНА И ПРОФИРИНА**

Биосинтеза хема и катаболизам хема. Метаболизам билирубина. (4)

## УГЉЕНИ ХИДРАТИ

Класификација и особине. Моносахариди. Олигосахариди. Полисахариди. Варење и ресорпција. Утрошак глукозе. Улога јетре у метаболизму угљених хидрата. Гликоза. Циклус лимунске киселине. Регулација и поремећаји нивоа глукозе у крви. Лабораторијске методе за испитивање нивоа глукозе у крви и урину. Тестови оптерећења. (9)

## ЛИПИДИ И ЛИПОПРОТЕИНИ

Класификација. Масне киселине. Неутралне масти. Фосфоглицериди. Липопротеини. Варење и реасорпција. Улога јетре у метаболизму масти. Оксидација масних киселина. Метаболизам фосфолипида. Метаболизам стерола и жучних киселина. Транспорт липида. Класификација липопротеина плазме (типови хипер и хипо-липопротеинемична). Метаболизам и синтеза холестерола у организму. (9)

## МЕЂУСОБНА ПОВЕЗАНОСТ МЕТАБОЛИЗМА УГЉЕНИХ ХИДРАТА, ПРОТЕИНА И МАСТИ

Ацетил-СоА као централно једињење у метаболизму. Кетогенеза. Кетонемична ацидоза. Кетонемична и кетонурија. (2)

## МЕТАБОЛИЗАМ КАЛЦИЈУМА И НЕОРГАНСКОГ ФОСФАТА

Интестинална апсорпција калцијума и фосфора. Механизам регулације нивоа калцијума и фосфата у крви. Снижен и повишен ниво калцијума и неорганског фосфата у крви, урину и столицама. (4)

## КОНЦЕНТРАЦИЈА ВОДНИКОВОГ ЈОНА У ТЕЛЕСНОЈ ТЕЧНОСТИ

Киселине и базе. Физиолошки пуферни системи. Ацидоза. Алкалоза. Методе проучавања ацидо базне регулације. (4)

## ХОРМОНИ

Механизми хормонског дејства. Стероидни хормони. Протеински хормони. Хормони тиреоидеје (тироксин и тријодтиронин - биосинтеза и физиолошка улога. Хормони сржи надбубрежних жлезда - адреналин и норадреналин - биосинтеза и физиолошка улога. Поремећаји хормонске секреције. Метаболизам и значај одређивања. (8)

## НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА (УПУТСТВО)

Заступајући поступност у настави медицинске биохемије, програмом је обухваћено 13 тематских целина. Програм је постављен тако да ученици прво упознају основне биохемијске особине најзначајнијих биомолекула и енергетских једињења. Након упознавања принципа биолошке катализе, ученици упознају нормалне метаболичке процесе кроз катаболизам и синтезу појединих једињења. После изучавања метаболичких процеса "in vivo", дају се примери патолошких промена у одговарајућим метаболичким процесима. Да би ученици могли логично да савладају предмет медицинске биохемије, поједини елементи програмских садржаја су груписани на основу њихове метаболичке повезаности у организму.

Програмски садржаји су у корелацији са предметима: хемија, биологија, анатомија и физиологија, патологија, физика и другим предметима. При реализацији програмских садржаја неопходна је добра сарадња са наставницима сродних предмета (патологије, заразне, паразитске и унутрашње болести), како би се избегло понављање садржаја који се изучавају у наведеним предметима.



# Образовни профил – Пољопривредни техничар

Разред: Четврти

**Предмет:** Руски језик

**Циљ предмета:** Утврђивање и систематизација стечених знања у предходном школовању и овладавање стандардним језиком до нивоа који ће им омогућити да се служе тим језиком у једноставном споразумевању с људима из других земаља да упознају начин живота и културу народа чији језик уче и оспособе се за даље образовање

**Полазна основа:** Службени гласник РС – Просветни гласник бр. 4/91

**Препоручена литература:**

Недељни фонд: 2 часа

Годишњи фонд: 64 часа

Наставна тема/фонд часова по темама	Садржај по темама	Задаци	Начин остваривања програма
<b>Школски дани (8)</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>- текст <b>Како учити и шта учити</b> ;</li><li>- Придеви и именице настали од партиципа ;</li><li>- Исказивање субјекатско –предикатских односа(реченице са глаголом представљат собом у предикату, реченице са глаголом иметљас као предикат);</li><li>- текст <b>Акснома</b></li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>- усвајање говорног језика у оквиру нових речи и израза укључујући и терминологију значајну за дату струку;</li><li>- неговање правилног изговора и интонације са обраћањем посебне пажње на оне ритмичке схеме које су битне у усменом изражавању</li><li>- разумевање говора (непосредно и путем медија ) и спонтано изражавање у оквиру тема из свакодневног живота и општих тема струке, уз исказивање личног става и расположења;</li><li>- овладавање техником информативног читања, разумевање сложеније језичке структуре у тексту и упознавање са особеностима језика струке читањем текстова везаних за теме из области дате струке</li><li>- разумевање писаног стручног текста, писање резимеа, извештаја и оспособљавање за њихову усмену интерпретацију</li><li>- стицање нових знања о карактеристикама земље и народа чији се језик учи , њиховог начина живота и обичаја</li><li>- оспособљавање за вођење разговора о нашој земљи , њеним природним лепотама ,културно-историјским тековинама</li><li>- оспособљавање за даље образовање и самообразовање у области језика и струке коришћењем речника , лексикона и друге приручне литературе.</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>- <b>Облици рада:</b><ul style="list-style-type: none"><li>- индивидуални</li><li>- фронтални</li><li>- рад у пару</li><li>- рад по групама</li></ul></li><li>- <b>Методе рада:</b><ul style="list-style-type: none"><li>- предавање</li><li>- објашњавање</li><li>- уобичајена вербална комуникација са ученицима</li><li>- постављање питања и одговарање</li><li>- превод стручних текстова</li><li>- рад на тексту</li><li>- вођени писмени састави</li><li>- дијалог</li><li>- самостални писани радови ученика</li><li>- писмени задаци(2)</li><li>- контролне вежбе, тестови</li></ul></li><li>- <b>Праћење напредовања ученика и оцењивање</b><ul style="list-style-type: none"><li>- Провера степена усвојеног знања и оцењивање постигнутих резултата врши се помоћу:<ul style="list-style-type: none"><li>- усмених одговора</li><li>- тестова после сваке наставне теме</li><li>- писмених задатака(2)</li><li>- правописних диктата</li><li>- домаћих задатака</li><li>- диктат познатог текста</li></ul></li><li>- вежбања: трансформација и допуњавање, проширивање и сажимање реченица или текста , писање састава</li></ul></li></ul>
<b>Библиотека(8)</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>- текст <b>Прва московска градска библиотека</b> ;</li><li>- Атрибути(конгруирани и неконгруирани , претварање једне врсте у другу);</li><li>- суфикси за грађење придева;</li><li>- текст <b>Како узети књигу из библиотеке;</b></li><li>- систематизација: субјекатско - предикатски односи и атрибути</li></ul>		
<b>Књижевност (12)</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>- живот и дело Ф.М.Достојевског са посебним освртом на <b>Злочин и казну</b>;</li><li>- текст <b>Раскољников у Сибиру</b>;</li><li>- Исказивање циља у простој и сложеној реченици(претварање реченице са прилошком одредбом за циљ у сложеној реченици са зависном реченицом за циљ);</li><li>- стихови <b>Писмо мајци</b>;</li><li>- заменице <b>кто , что и чей</b></li></ul>		
<b>Проблеми младих(5)</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>- текст <b>Касно сам схватио</b> ;</li><li>- Исказивање временских односа (просте реченице са прилошком одредбом за време и сложене реченице са зависном реченицом за време ; претварање једне врсте у другу)</li><li>- говорна тема <b>Проблеми данашње омладине</b></li></ul>		
<b>Културно-историјски споменици(8)</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>- живот и дело Л.Н.Толстоја;</li><li>- Роман Ана Карењина;</li><li>- текст <b>Црква Рајевског(Вронског)</b>;</li><li>- исказивање приближности;</li><li>- Исказивање просторних односа прилозима(там,туда,оттуда,внизу,вниз,снизу,наверху,нав ерх,сверху...)и предлошко – падешким конструкцијама;</li><li>- текст <b>Испраћање руских добровољаца</b></li></ul>		
<b>Личности из културног живота Русије(6)</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>- текст <b>Петар Илич Чајковски</b>;</li><li>- Трпни придев садашњег времена (замена овог облика глаголом са каторый + садашње време;</li><li>- анегдоте ;</li><li>- текст <b>Лабудови</b> ;</li><li>- трпни придев прошлог времена</li></ul>		
<b>Спорт(8)</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>- врсте спорта ;</li><li>- текст <b>Легенда о проналаску шаха</b> ;</li><li>- називи фигура у шаху ;</li><li>- шампиони Света у шаху ;</li><li>- исказивање питања ( директног и индиректног)</li></ul>		
<b>Струка(9)</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>- опште теме везане за струку и практичан рад у струци;</li><li>- одрицање(потпуно и делимично);</li><li>- даље усавршавање коришћења стручног речника</li></ul>		

**Образовни профил:** Пољопривредни техничар.

**Назив предмета:** Српски језик и књижевност

**Разред:** четврти

**Статус предмета:** општеобразовни.

Полазна основа: Службени гласник РС- Просветни гласник, број 4/91

**Циљ наставе српског језика и књижевности** јесте образовање и васпитање ученика као слободне, креативне и културне личности.

**Задаци наставе српског језика и књижевности су:**

- упознавање књижевне уметности;
- развијање хуманистичког и књижевног образовања на најбољим делима српске и светске културне баштине;
- усавршавање литературне рецепције, развијање књижевног укуса и стварање трајне читалачке навике;
- упућивање ученика на истраживачки и критички однос према књижевности и оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, тумачење и оцењивање књижевних дела;
- обезбеђивање функционалних знања из теорије и историје књижевности ради бољег разумевања и успешнијег проучавања уметничких текстова;
- оспособљавање ученика да се поуздано служе стручном литературом и другим изворима сазнања;
- ширење сазнајног видика ученика и подстицање на критичко мишљење и оригинална гледишта;
- васпитавање у духу општег хуманистичког прогреса и на начелу поштовања, чувања и богаћења културне и уметничке баштине, цивилизацијских тековина и материјалних добара у оквирима српске и светске заједнице;
- увођење ученика у проучавање језика као система;
- развијање језичког сензибилитета и изражајних способности ученика;
- оспособљавање ученика да теоријска знања о језичким појавама и правописној норми успешно примењују у пракси;
- васпитавање у духу језичке толеранције према другим језицима;
- развијање умења у писменом и усменом изражавању;
- подстицање ученика на усавршавање говора, писања и читања, као и неговање културе дијалога;
- оспособљавање ученика да се успешно служе разним облицима казивања и одговарајућим функционалним стиловима у различитим говорним ситуацијама;
- подстицање и развијање трајног интересовања за нова сазнања, образовање и оспособљавање за стално самообразовање.

### **Начин остваривања програма**

Ниједна језичка појава се не изучава изоловано, већ се сагледава и тумачи као систем. Сви садржаји у оквиру наставе српског језика су међусобно упућени једни на друге: граматика, правопис, култура изражавања, књижевност, лектира.

#### ***ЈЕЗИК***

У настави језика ученици се оспособљавају за правилну усмену и писмену комуникацију стандардним српским језиком. **Правопис** се савлађује путем систематских вежбања, али и кроз самостално коришћење правописом и правописним речником од стране ученика. Ова се настава остварује кроз остале облике наставе: граматику, лектиру и језичку културу (нарочито писмени облици језичке културе).

#### ***КЊИЖЕВНОСТ – ЛЕКТИРА***

Извори за обраду текстова из лектире, поред читанки, постају књиге лектире за одређени узраст и сва остала приступачна литература.

### **КУЛТУРА ИЗРАЖАВАЊА**

Развијање језичке културе један је од најважнијих задатака наставе српског језика. Настава језичке културе остварује се кроз **писмене и усмене вежбе** на часу, **анализу домаћих задатака** које ученици самостално раде код куће и преко индивидуалног рада ученика на **писменим задацима**, њиховог колективног и индивидуалног исправка. За наставу језичке културе неизоставне су и вежбе у оквиру осталих наставних садржаја.

НАСТАВНЕ ОБЛАСТ И	ФОНД ЧАСОВА		ОБАВЕЗНИ УЦБЕНИЦИ
	НЕДЕЉНИ ГОДИШЊИ		
<b>Проучавање књижног дела Савремена књижевност Лектира</b> <b>Језик</b> <b>Синтакса Правопис</b> <b>Култура изражавања</b> <b>Говорне вежбе Писмене вежбе Домаћи задаци Писмени задаци</b>	<b>3</b>	<b>96</b>	<b>Читанка са књижевнотеоријским појмовима за четврти разред средњих школа, Љ. Николић, Б. Милић</b>  <b>Грамматика српског језика, Љ. Поповић, Ж. Станојчић</b>

Садржај програма налази се у Просветном гласнику бр. 4/ 91 на страни 5 и 6.

#### **Врсте активности (доминантне активности за предмет)**

##### **Наставник:**

- мотивише ученике за читање;
- припрема и благовремено ученицима даје истраживачке задатке као помоћ приликом читања и разумевања дела;
- припрема наставне материјале;
- планира активности на часу и ток часа;
- објашњава, тумачи, анализира нове садржаје и појмове;
- подстиче активно учешће ученика у раду на часу;
- подстиче креативност ученика;
- подстиче активно учење;
- редовно вреднује рад и постигнућа сваког ученика;
- подстиче одговорност код ученика;
- упућује ученике на додатне изворе знања и могућности сазнавања.

##### **Ученик:**

- редовно чита задату лектуру;
- припрема радни материјал за часове обраде књижевних дела;
- активно учествује у дискусијама на часу;
- ради домаће задатке;
- активно учи;
- пита о свему што није разумео;

- прави свој речник нових научених речи
- ради писмене задатке, тестове знања, правописне диктате, рецитије стихове.

**Праћење напредовања ученика (начини):**

- тестови знања са задацима различите захтевности;
- усмено испитивање;
- самостално излагања ученика;
- играње улога;
- говорне вежбе;
- домаћи задаци;
- писмени задаци.

**Корелација** са следећим предметима: историја; француски језик и књижевност, енглески језик и књижевност, руски језик и књижевност, психологија...

**Стручна и методичка литература, приручници и часописи за наставнике**

1. Милија Николић, **Методика наставе српског језика**, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1983.
  2. Симеон Маринковић, **Методика креативне наставе српског језика и књижевности**, Београд, 1994.
  3. Јован Деретић, **Историја српске књижевности**, Нолит, Београд, 1996.
  4. Милија Николић, **Настава писмености**, Београд, 1983.
  5. Милија Николић, **Књижевно дело у наставној пракси**, Београд, 1975.
  6. Живојин Станојчић, Љубомир Поповић, **Граматика српског језика**, Београд, 2005.
  7. Драгиша Живковић, **Теорија књижевности**, Београд, 1978.
  8. Ранко Бугарски, **Увод у општу лингвистику**, Београд, 1995.
  9. Митар Пешикан, Мато Пижурица, Јован Јерковић, **Правопис српског језика**, Матица српска, Нови Сад.
  10. Владимир Ћоровић, **Историја српског народа**, Београд, 2004.
  11. Милка Андрић, **Наставно проучавање народног песништва**, Завод за уџбенике, Београд, 1997.
  12. Милија Николић, **Стилске вежбе**, Београд, 2000.
  13. **Речник књижевних термина**, Нолит, Београд, 1985.
  14. **Свет речи**, Часопис за српски језик и књижевност, Друштво за српски језик и књижевност, Београд.
  15. **ЗБОРНИЦИ: Ка савременој настави српског језика и књижевности**, Друштво за српски језик и књижевност, Београд.
- Методички приступ књижевноуметничком тексту-роман/приповетка/лирика**, Београд, 1973.

## **Образовни профил – Пољопривредни техничар**

### **Разред четврти**

#### **УСТАВ И ПРАВО ГРАЂАНА**

##### **Службени гласник РС – Просветни гласник 4/91**

Циљ наставе овог предмета је стицање елемената политичке културе и знања о демократском уређењу, положају грађанина, његовом учешћу у вршењу власти и политичком животу уопште.

Задаци наставе овог предмета су:

- проучавање свих релевантних појмова устава, закона, других правних феномена, политичких институција и уставних принципа који су обухваћени садржином предмета.
- упознавање уставних права и уставом и законом предвиђених инструмената и могућности учешћа грађана у политичком процесу тј. у вођењу власти и политичком животу уопште-почев од избора, гласања на референдуму итд.
- стицање општих представа о политичком уређењу Југославије и Србије

#### НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА (УПУТСТВО)

Полазиште у изради концепције садржаја наставног предмета устав и права грађана заснива се на потреби да ученици схвате значај уставности као историјског, цивилизацијског достигнућа у процесу демократизације власти и ограничавања бирократске и апсолутистичке тенденције у развоју државе и у оквиру тога, да упознају уставно уређење Србије.. При излагању градива ученику треба на практичан начин приближити могућности и инструментариј остваривања заштите његових права и слобода.

Због тога би било потребно на часовима организовати практичне вежбе на којима би се инпровизовали избори (прављење бирачких спискова, гласачких листића, обавило гласање, пребројавали гласови, итд), референдум, збор грађана, седница скупштине (заказивање седнице, утврђивање дневног реда, одвијање дебате, гласање итд). Такође, на оваквим часовима, ученике треба упознати и са писањем представки, петиција, жалби, тужби и слично.

У реализацији садржаја програма треба настојати да се код ученика развија критички однос према постојећем и способност препознавања правих цивилизацијских вредности, као и спремност за активно учествовање у политичком животу земље у којој живи.

С обзиром на то да је за реализацију овог програма предвиђен само један час седмично, што је веома скучен временски простор, од наставника се захтева да максимално рационално користи расположив фонд часова. Неопходно је успоставити добру корелацију са наставом историје, социологије и другим друштвеним наукама ради свестранијег сагледавања проблема и настојања да се непотребно не понавља, али и да стицање потребних појмова буде што потпуније са аспекта социолошког, онтолошког, гносеолошког уз коришћење свих могућности сазнања материјалне истине. Треба се ослободити нормативистичко-формалног, а поготово пропагандног, апологетског и фразерског приступа у методологији рада са ученицима.

При излагању садржаја пет поглавља, треба поћи од теоријских анализа основних појмова, постојећих решења у пракси напредних демократских земаља, садашњег стања и краћег историјског развоја у Србији. Овом приступу треба посветити један до два часа зависно од расположивог фонда часова предвиђеног за обраду одређене теме, односно наставне области.

Изучавање устава и правне државе у Србији подразумева да ученици упознају настанак и значења уставности у напредним демократским земљама у свету, остваривање принципа уставности и законитости. Поред наведеног уставног суда и редовних судова треба истаћи улогу и значај јавног тужилаштва и других институција.

У другом поглављу уводно излагање треба посветити утврђивању и сагледавању појма суверености народа и, у том контексту, месту, улози и праву грађана да учествују у остваривању народног суверенитета. Анализа облика непосредне демократије и избора (изборног механизма) управо треба да укажу на улогу грађана и начине остваривања народног суверенитета. Посебну пажњу треба посветити стварном демократском значењу вешепартијског система. На крају би требало објаснити карактер и положај скупштине као представничког тела, а затим и других органа.

Поред упознавања ученика са свим политичким, личним, економским и другим слободама

и правима треба посебно објаснити начин на који се грађанин штити од власти и коме се при том обратити. При обради ових садржаја обавезно навести и неколико конкретних примера из праксе. Упоредном анализом међународних конвенција и декларација и позитивно правно признатих слобода и права грађана одређене државе ученици могу и да самостално закључују о степену заштите људских слобода и права грађана одређене државе и других лица (странци, лица без држављанства, апатриди). Скренути им пажњу и на мере које се предузимају према државама које не поштују људска права и слободе.

У изучавању традиције уставности у Србији треба указати на карактеристична обележја развоја уставности у српској држави, доношење првих устава у Србији и њихов значај као и на садашње стање, упоредити са неким земљама света, посебно Европе. Код облика аутономије треба указати на све појавне облике политичке, територијалне, културне аутономије и светска искуства. Излагање о демократској локалној самоуправи треба повезати и са њеним настанком на овом тлу – традицијом локалне самоуправе у Србији у XIX веку.

Да би ученици схватили федеративно уређење претходно морају да стекну основна знања о простим и сложеним државама и њиховим основним карактеристикама. О федерацији и конфедерацији као облицима сложених држава, о значењу појма унитарне државе. Поред теоријског приступа неопходно је дати и краћу компаративну анализу садашњег стања карактеристичних примера постојећих држава, као и историјску условљеност неких решења у Држави.

С обзиром на природу овог предмета, садржаје програма, циљ и наставу треба посветити проблемски, уз максимално активирање ученика, вођењем дијалога, постављању питања, тражењем компарација, коришћењем текстова из докумената, навођењем примера из живота. У настави се морају користити, поред текстова из докумената (**уставне одредбе, поједине одредбе из конвенција и декларација**), **шеме, графикони, слајдови и одговарајући филмови. Како је функција** предмета информативног – сазнајног и васпитног карактера, треба избећи идеолошку индоктринацију ученика, не глорификујући нека постојећа решења, већ развијати критички и креативан однос ученика уз прихватање оних вредности које представљају врхунску цивилизацијску тековину.

## **САДРЖАЈ ПРОГРАМА**

### **I УСТАВ И ПРАВНА ДРЖАВА У СРБИЈИ (5)**

**Значење устава Србије и њихова садржина**

**Принципи уставности и законитости**

**Уставни суд и редовни судови**

### **II ДЕМОКРАТИЈА И МЕХАНИЗМИ ВЛАСТИ У СРБИЈИ (8)**

**Сувереност народа и грађана**

**Облици непосредне демократије**

**Вишепартијски систем**

**Избори**

**Скупштина и други органи власти**

### **III ГРАЂАНИ И ЊЕГОВА ПРАВА И СЛОБОДЕ У СРБИЈИ (8)**

**Политичке слободе и права грађана**

**Економске слободе и права грађана**

**Личне слободе и права грађана**

**Остале слободе и права грађана**

**Заштита уставом гарантованих права и слобода**

### **IV СРБИЈА КАО ДРЖАВА, АУТОНОМИЈА И ЛОКАЛНА САМОУПРАВА (5)**

**Србија, њена државност и уставотворна власт (традиција и садашње стање)**

**Облици аутономије**

**Демократска локална самоуправа**

### **V ФЕДЕРАТИВНО УРЕЂЕЊЕ ДРЖАВЕ (6)**

**Федерелизам као облик организовања наше вишенационалне заједнице**

**Унитарна држава и конфедерација.**

# Стручни предмети

**Образовни профил: ПОЉОПРИВРЕДНИ ТЕХНИЧАР**

**Трајање образовања: четири године**

**Разред/одељење: IV-1**

**Наставни предмет: ЕКОНОМИКА ПОЉОПРИВРЕДЕ СА ЗАДРУГАРСТВОМ**

**Просветни гласник у којем је објављен план и програм: бр.1/ од 27.02.1993.**

## **ЕКОНОМИКА ПОЉОПРИВРЕДЕ СА ЗАДРУГАРСТВОМ (2 часа недељно, 64 часа годишње)**

**1.Образовни профил:** ветеринарски техничар

**2.Назив предмета:** економика пољопривреде са задругарством

**3.Разред:** IV

**4.Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:**

разред	Настава				Пракса	укупно
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I						
II						
III						
IV	64					64

**5.Статус предмета:** обавезни

**6.Циљеви:** да ученике упозна са законитостима које владају у развоју пољопривреде као области материјалне производње, њиховим манифестацијама у одређеним историјским и друштвено-економским условима, са карактеристиком друштвено-економских односа у пољопривреди и мерама аграрне политике.

**Задаци** наставе су:

-упознавање историјског развоја и места пољопривреде у привредној структури и привредном развоју;

-упознавање мера које предузима држава ради успешног развоја пољопривреде, за повећање пољопривредне производње и дохотка произвођача, посебно земљорадника;

-упознавање мера аграрне политике за унапређивање аграра;

-упознавање субјеката у пољопривреди, својинску и организациону структуру;

-упознавање земљорадничког задругарства и услова за развој задругарства у Југославији.

Теме се налазе у службеном гласнику број 1 (27 фебруар 1993 год.) на стр.110.

**7.Препоручена литература:** Уџбеник Економика пољопривреде са задругарством за четврти разред пољопривредне и ветеринарске школе; др. Виден С. Ранђеловић

**8.Корелација са другим предметима:** историја, воћарство, виноградарство, ратарство са повртарством и цвећарством, сточарство.

**9.Начини остваривања програма:** наставни програм економске пољопривреде са задругарством изучава се у четвртном разреду образовних профила пољопривредни и ветеринарски техничар. Ученицима четвртог степена стручности потребна су, поред агро и зоотехничких и знања из области аграрне економије. Да би ученици могли успешно да обављају своје будуће задатке, као реализатори наше аграрне политике, они морају да познају друштвено-економске услове у којима се организује и развија пољопривреда, циљева њеног развоја и мере којима се ти циљеви могу на најбољи начин остварити.

У првом и другом поглављу ученици треба да схвате опште закономерности које владају у развоју пољопривреде, карактеристике пољопривреде и аграрну политику земаља са различитим друштвеним и политичким системом.

Треба указати на место пољопривреде међу привредним делатностима и на њихове односе и међузависност. Ученике кратко и информативно упознати са развојем пољопривреде, од првобитне заједнице до данашњих дана, како би схватили развитак робне производње и методе стварања крупне производње. Упознати их и са карактеристикама пољопривреде високоразвијених капиталистичких земаља, социјалистичких земаља и земаља у развоју. Функције пољопривреде обрадити тако да се схвати улога и задаци пољопривреде у развоју привреде и друштва.

У трећем поглављу ученици треба да схвате који се задаци могу остварити предузимањем мера аграрне политике (развој пољопривреде, развој друштвених односа у њој, раст обима производње).

У четвртном поглављу ученици упознају друштвене оквире у којима се одвија пољопривредна производња Југославије и организационом и поседовном структуром пољопривреде. Ученицима указати на путеве развоја пољопривреде после доношења Закона о предузећима и мера привредне реформе. Материју која се обрађује илустровати табелама, како би ученици схватили структурне промене, значај појединих субјеката у пољопривреди као и привреди у целини.

Да би се садржаји учинили приступачнијим, треба користити све облике рада и методе реализације наставе, очигледна наставна средства, ширу литературу.

У последњем поглављу треба указати на значај и карактер задругарства у пољопривреди. Ученике упознати са трансформацијом задруга после доношења Закона о предузећима као и са удруживањем задруга у задружне савезе. Организацију пословања задруге треба информативно обрадити, тако да се обухвате сви елементи организације.

Иза наставне целине дат је оквиран број часова који наставнику сугерише обим, дубину и начин обраде. Фонд часова односи се не само на обраду, већ и на утврђивање и обнављање. У оперативном месечном плану ближе се утврђују наставне јединице, односно садржаји сваког часа.



1. **Образовни профил:** Пољопривредни техничар

2. **Назив предмета:** Практична настава

3. **Разред:** IV

4. **Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:**

разред	Настава				Пракса	укупно
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I						
II						
III						
IV			224	60		284

Обука у часовном систему: 7 часова неделјно, 224 часова годишње, 60 часова наставе у блоку).

**Садржаји програма-практичан рад (224)**

- Повртарство и цвећарство (64),
- Воћарство и виноградарство (64),
- Сточарство (64),
- Заштита биља (32),
- Настава у блоку (60).

5. **Статус предмета:** обавезни

6. **Циљеви:** циљ практичне наставе је да, вежбама, практичним радом и обуком у блоку, оспособи ученике за савремену пољопривредну производњу, повезивањем теорије и праксе у овој области.

**Задачи:** -стицање практичних знања о пољопривредној производњи;

- укључивање у непосредни процес пољопривредне производње;
- развијање радних навика, способности и љубави за пољопривредну производњу;
- стицање знања о функционалним и техничким карактеристикама машина, апарата и уређаја који се користе у пољопривредној производњи;
- оспособљавање за руковање опремом и механизацијом у пољопривредној производњи;
- оспособљавање за производњу квалитетног садног материјала;
- стицање знања о примени средстава заштите пољопривредних култура;
- оспособљавање за непрекидно стручно усавршавање и самообразовање.

Теме се налазе у службеном гласнику број 1 (27. фебруар 1993 год.) на стр. 114-115.

7. **Препоручена литература:** уџбеници: воћарство, виноградарство, сточарство, ратарство са повртарством и цвећарством, заштита биља.

8. **Корелација са другим предметима:** пољопривредна техника, ратарство са повртарством и цвећарством, воћарство и виноградарство.

9. **Начини остваривања програма:** програм предмета практичне наставе конципиран је тако да се садржаји програма реализују вежбама, практичним радом и наставом у блоку. Реализација програма практичне наставе започиње обиласком објекта где ће се реализовати часови практичне наставе, затим следи обука ученика заштите на раду како не би дошло до повреде..

У четвртом разреду предвиђени су часови практичног рада и наставе у блоку на којима ученици увежбавају стечена знања и стичу нова знања. Треба инсистирати на правилној примени пољопривредне технике, производњи садног материјала, примени агротехничких и зоотехничких мера. Потребно је да ученици самостално обављају радове из пољопривредне производње.

Оцена из предмета практичне наставе формира се из оцена: вежби, практичног рада и наставе у блоку.

**1.Образовни профил:** Пољопривредни техничар

**2.Назив предмета:** Ратарство

**3.Разред:** IV

**4.Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:**

разред	Настава				Пракса	укупно
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I						
II						
III	32	32				64
IV						

**5.Статус предмета:** ОБАВЕЗНИ

**6.Циљеви:** **Циљ** наставе предмета метеорологија са климатологијом је да ученици усвоје елементарна знања која су неопходна за успешно праћење стручних предмета, даље образовање и формирање научног погледа на свет.

**Задаци:**

- подстицање и развијање трајног интересовања за новим сазнањима из области метеоролошких појава у природи и атмосфери;
- јачање свести о потреби заштите природе, атмосфере и човекове средине опште;
- стицање и усвајање стручних знања за потребе шумско-узгојних радова и радова на озелењавању насеља;
- упознавање основних метеоролошких елемената и појава;
- оспособљавање ученика да рукују појединим инструментима и справама за мерење метеоролошких елемената и појава;
- стицање општих знања о клими, климатологији и климатолошким подацима;

**7. службени гласник-просветни преглед из 1991 50/92**

**8.Препоручена литература:** Уџбеник, ратарство за четврти разред

**9.Корелација са другим предметима:** хемија, биологија, агрохемија са физиологијом, педологија

**10.Начини остваривања програма:** Садржај програма предмета ратарство треба да омогући да лакше савладају и схвате друге шумарске дисциплине - гајење шума, производњу садног материјала, подизање шумских култура и плантажа, као и дисциплине везане за озелењавање насеља и уређење предела - цвећарство, расадничарство, подизање и негу зелених површина и др.

Метеорологија са климатологијом се непосредно ослања на садржаје физике са којом је у тесној вези Садржаји програма подељени су у две наставне целине:

- метеорологију у којој ученици упознају метеоролошке елементе и појаве и инструменте за њихово мерење, и
- климатологију у којој упознају опште појмове о клими и типове климе.

Посебну пажњу треба посветити микроклими шумских станишта и утицају вегетације на околинду.

На крају дају основне карактеристике најважнијих климатолошких елемената у нашој земљи и њена подела на климатске области.

Услови за успешну реализацију наставног плана и програма су:

- правилно планирање и редовно припремање наставника за извођење наставе,

- целисходно коришћење фонда часова и добро организован наставни процес,
- комбинована примена наставних метода и разноврсност облика рада са ученицима уз правилну употребу одговарајућих наставних средстава и учила.

Од укупног фонда часова обраде градива и вежби 30 одсто је издвојено за утврђивање градива након реализације наставних тема.

У оквиру наставних тема предвиђен је број часова за реализацију теме, док се наставнику оставља могућност да сам изврши расподелу часова на наставне јединице. Због малог фонда часова за реализацију обраде новог градива, већи део утврђивања градива реализоваће се у фонду часова вежби. Распоред часова вежби са садржајем вежби прати сваку наставну тему.

С обзиром на међусобну повезаност појединих тема, то и садржаје програма треба реализовати по датом распореду.

Правилно коришћење наставних метода има велики значај за реализацију програма. Углавном на часовима обраде новог градива треба примењивати монолошку и дијалошку а делом и методу показивања - демонстрације (шеме, слике, цртежи, графикони, инструменти и сл).

За часове вежбања предвиђа се подела одељења на групе од 10 до 15 ученика.

Зависно од конкретног образовно васпитног циља и задатака настава се може реализовати у учионици, кабинету као и на терену у околини школе. Потребно је успоставити контакте са хидрометеоролошком станицом на том подручју, чији рад ученици треба да упознају, као и инструменте које поседује.

Наставник треба да обучи ученике да прате одређене метеоролошке елементе и појаве у атмосфери.

Праћење и вредновање успеха ученика остварује се у складу са Општим педагошко-дидактичким упутством за остваривање садржаја програма у средњим школама (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91) и Упутством о начину праћења рада и оцењивања ученика (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91).

Опште педагошко-дидактичко упутство за остваривање садржаја програма у средњим школама садржи и основне педагошке захтеве и принципе на којима се заснива реализација образовно-васпитног процеса.

1. Obrazovni profil: POLJOPRIVREDNI TEHNICAR

Trajanje obrazovanja: 4 godine

Razred/odeljenje: IV1

Nastavni predmet: Stocarstvo

Prosvetni glasnik u kojem je objavljen plan i program: Br.1 od 27.februara 1993., strana 105 i 106

Nedeljni fond casova: 2

Godisnji program: 70 casova

Nedeljni fond casova vezbi:

Godisnji fond casova vezbi:

Godisnji fond blok nastave:

2. Status predmeta: Obavezni strucni

3. Ciljevi predmeta: Cilj nastave stocarstava je da se ucenici osposobe za organizovanje, vodjenje i izvodjenje tehnoloskog procesa i postupka u stocarskoj proizvodnji.

4. Preporucena literature za realizaciju premeta: "Stocarstvo" Dr. Novica Mitic, Dr. Vladimir Petrovic  
Zavod za udzbenike i nastavna sredstva, Beograd  
1998.

"Stocarstvo sa ishranom" Dr. Radimir Jovanovic,  
Dr. Bogoljub Simovic, Dr. Miroslava Milojic ;  
Zavod za udzbenike i nastavna sredstva, Beograd  
1999.

5. Korelacija sa drugim predmetima: Biologija, Anatomija i fiziologija domacih zivotinja, Ratarstvo

6. Nacini ostvarivanja programa: Programom su obuhvaceni osnovni sadrzaji koji treba ucenicima da omoguce sticanje znanja iz oblasti stocarstva, radi sto uspesnijeg gajenja domacih zivotinja.

Vodilo se racuna da se program koncipira tako da ucenike oslobodi za organizovanje, za dobro vodjenje i izvodjenje tehnoloskih procesa i postupaka u savremenoj stocarskoj proizvodnji.

Da bi se ucenici sto bolje osposobili za rad u stocarskoj proizvodnji, data je prednost prakticnoj nastavi i u pogledu fonda casova u odnosu na teorijsku nastavu.

Realizacijom programa treba da se ostvare i zadaci postavljeni u programu. Sadrzaj treba logicki povezivati, tako da ucenici steknu predstavu o celini sadrzaja programa.

Oblici i metode rada na casu treba da budu takvi da podsticu i ukljucuju ucenike u process sticanja znanja. Obrada sadrzaja mora biti pracena odabranim primerima, semama, slikama, dijapozitivima, modelima, crtezima, grafofilijama itd.

Sadrzaji programa stocarstva dati su u vidu nastavnih celina, odnosno tema. Za nastavne celine dat je okvirni broj casova, koji nastavniku sugerise obim, dubinu i nacin obrade svake nastavne celine, odnosno teme. Taj fond casova je orijentacioni i treba ga uskladjivati sa konkretnom situacijom u skoli, razredu, odnosno odeljenju. Eventualno odstupanje moglo bi biti oko 10% od predvidjenog fonda casova za pojedine celine.

U realizaciji programa treba se pridrzavati redosleda tema kako je dat u programu, i ako je moguće da redosled bude i drugaciji uz potrebna obrazlozenja na strucnim aktivima.

Za svaku nastavnu temu dat je fond casova koji se odnosi ne samo na obradu, vec i na utvrdjivanje i ponavljanje sadrzaja. Na-

stavnicu ce u godisnjem planu rada za svaku nastavnu temu predvideti fond casova za svaku nastavnu temu, predvideti fond casova za obradu i ponavljanje, za koje se planira od 30-40% od ukupnog broja casova.

U operativnom (mesečnom) planu blize se utvrđuju nastavne jedinice, odnosno sadržaj svakog časa.

Didaktičko-metodički zahtevi u realizaciji programa odnose se na primenu didaktičkih principa, izbor metoda i oblika rada na času.

Nastavni predmet stocarstvo zastupljen je u III i IV razredu. U III razredu obuhvaćeni su sadržaji opsteg stocarstva, osnove ishrane domaćih životinja, zoohigijene i dela posebnog stocarstva koji se odnosi na ovcarstvo i konjarstvo.

U četvrtom razredu obuhvaćeni su sadržaji posebnog stocarstva, koji se odnose na grane: govedarstvo, svinjarstvo i zivinars-tvo.

Izucavanjem grane govedarstvo, kao jedne od najvažnijih grana stocarstva, učenike, najpre, treba upoznati sa značajem ove grane stocarstva, a zatim ih detaljno upoznati sa proizvodnim tipovima goveda. Posle toga treba dobro da nauče domaće rase goveda kao i inostrane rase koje imaju značaj za naše govedarstvo.

Tematska celina selekcije goveda učenika informise o osnovnim metodama selekcije u govedarstvu, podkrepljujuci to primerima iz prakse.

Učenici moraju da nauče najvažnije načine odgajivanja goveda koje danas koristi savremena govedarska proizvodnja. Kod toga treba koristiti primere iz prakse.

Izucavanjem tehnologije proizvodnje podmlatka učenici moraju da nauče celokupnu tehnologiju odgajivanja podmlatka i to počev od polnog ciklusa krave, preko oplodnje i bremenitosti, do teljenja i odgajivanja podmlatka, od rođenja do ulaska u priplod ili tov.

U tematskoj celini Ishrana goveda, učenike treba upoznati sa specifičnostima ishrane goveda, naučiti ih da sastavljaju obrok za sve kategorije goveda, za letnji i zimski period ishrane, sa posebnim osvrtom na ishranu krava muzara i podmlatke.

Učenici treba da znaju da je mleko najvažniji proizvod krave treba dobro da nauče sastav i osobine mleka, kako se ono stvara i luci, kako se krava muze i kako se postupa sa konzumnim mlekom kao i mlekom u mlekarama.

U delu programa koji se odnosi na svinjarstvo učenici treba da shvate značaj svinje u proizvodnji mesa, moraju da nauče sve proizvodne tipove svinja i da se upoznaju sa najvažnijim domaćim i stranim rasama svinja

Selekciju svinja dati samo informativno i učenike upoznati sa najvažnijim selekcijskim metodama kao što su progeni i performans test.

Učenici se moraju upoznati sa najvažnijim metodama koje se danas koriste u odgajivanju svinja, sa posebnim osvrtom na stvaranje hibrida.

Izucavanjem tehnologije proizvodnje podmlatka svinja, učenike treba detaljno upoznati sa kompletnom tehnologijom proizvodnje podmlatka u svinjarstvu i to počev od pojave polnog zara, pripusta, bremenitosti, prasnjenja i postupka sa prasadima od

rodjenja do odbijanja,sa osvrtom na rano i klasicno zalucivanje prasadi.

U delu programa o ishrani svinja ucenike treba upoznati sa specificnostima ishrane svinja,sa ishranom bremenitih krmaca, ishranom i nacinom drzanja podmlatka i priplodnih grla.

Ucenici treba da znaju i vrste tova svinja,kao i da poznaju Ocenjivanje kvaliteta mesa na liniji klanja.

Ucenike treba informisati i o organizaciji smestaja i proizvodnje svinja u ratnim uslovima.

Izucavanjem zivinarstva ucenici treba da shvate znacaj zivinarstva i da upoznaju industrijski karakter ove proizvodnje.

Treba da se upoznaju sa proizvodnim tipovima i rasama kokosaka,sa posebnim osvrtom na lake hibride za proizvodnju jaja i teske za proizvodnju mesa,tovom brojlera.

Ucenike treba upoznati sa tipovima objekata i opremom koja se koristi u savremenom zivinarstvu uz upotrebu slika i dijapozitiva u boji.

Sa selekcijom zivine ucenike treba upoznati sa izborom petla i kokoske kao i sa kontrolom nosivosti.

Izucavanju metoda gajenja u zivinarstvu posvetiti posebnu paznju stvaranju cistih linija kokosi,njihovom medjusobnom ukrstanju,odnosno hibridizaciji i stvaranju lakih i teskih hibrida koji su danas osnov industrijskog zivinarstva.

Ucenici treba da nauce tehnologiju vestackog odgajivanja podmlatka i to pocev od izbora jaja za nasad,preko inkubacije, do odgajivanja podmlatka u odgajivacnici.

Ucenike,takodje,treba upoznati sa tehnologijom proizvodnje jaja za konzum i tehnologijom proizvodnje mesa,tovom pilica-brojlera.

Pri obradi pojedinih tema,koje imaju poseban znacaj u socarskoj proizvodnji,posebnu paznju nastavnik treba da obraca na odgajivanje podmlatka priplodnih grla,kao i na to koliko su ucenici usvojili ta znanja i da proceni koliko ce vremena i truda da ulozi za ponavljanje i utvrdjivanje predjenog gradiva.

**1.Образовни профил:** Пољопривредни техничар

**2.Назив предмета:** Виноградарство

**3.Разред:**IV

**4.Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:**

разред	Настава					
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку	Пракса	укупно
I						
II						
III						
IV	64		32	12	32	76

**5.Статус предмета:**обавезни

**6.Циљеви:**да ученици стекну знања о технологији виноградарске производње и да изналазе најрационалнија и најефикаснија средства и методе за остваривање максималне и висококвалитетне производње здраве хране по јединици производње.

**Задаци** наставе су:-уознавање значаја,стања и перспективе виноградарске производње;  
-уознавање морфолошких и физиолошких особина винове лозе;  
-уознавање еколошких чинилаца винове лозе;  
-овладавање техником производње садног материјала;  
-стицање знања и организационих способности за подизање винограда;  
-стицање знања о принципима и облицима резидбе;  
-стицање знања о примени агротехничких мера у виноградарској производњи;  
-уознавање водећих сорти за добијање квалитетних вина;  
-оспособљавање за стално усавршавање и самообразовање у области виноградарске производње.

Теме се налазе у службеном гласнику број 1(27 фебруар.1993 год.) на стр.103-104.

**7.Препоручена литература:**учбеник виноградарство за четврти разред пољопривредне школе;др.Лазар Аврамов

**8.Корелација са другим предметима:** биологија,агрохемија са физиологијом биља,педологија,опште воћарство,пољопривредна техника и и други стручни предмети.

**9.Начини остваривања програма:**програм је тако конципиран да се ослања на предмете:биологију,агрохемију са физиологијом биља,педологију,опште воћарство,пољопривредну технику и друге стручне предмете.

Садржаји програма имају стручни карактер и треба да допринесу стицању стручног знања.

Програм је структуриран тако да су области подељене на наставне теме,које представљају логичне целине.Наставне теме су расчлањене на наставне јединице у којима се одређују конкретни наставни садржаји.

За реализацију програма веома је важно добро планирање градива.Приликом израде планова рада (глобалног и оперативног),треба предвидети 60% часова за обраду новог градива,а 40% за обнављање,систематизацију и оцењивање ученика.Такође је потребно извршити корелацију предмета са осталим предметима.

Успех у реализацији образовно-васпитних задатака у настави виноградарства зависи од примене одговарајућих метода и облика рада и коришћење одговарајућих наставних средстава.Зато треба користити оне облике и методе рада који ће ученицима олакшати да схвате ново градиво.За часове вежби и практичног рада користити групни облик рада.

Реализација програма овог предмета зависи,такође,од ангажовања наставника,његове стручности и праћења нових достигнућа из предмета.

Успешно савлађивање градива зависи и од правилно одређених нивоа образовно-васпитних захтева.

У уводном делу треба,до нивоа обавештености,ученике упознати са значајем виноградарске производње,распрострањености и пореклом гајења винове лозе.

Област биологије винове лозе треба повезати са предметом биологије и делом воћарства који изучава биологију воћа.Ову област треба обрадити до нивоа обавештености.Годишњи циклус развитка винове лозе,у оквиру теме Ампелографија није могао да добије више часова,те треба обрадити водеће подлоге које се данас користе у расадничкој производњи и водеће сорте,а остале споменути.

1. **Образовни профил:** Пољопривредни теничар

2. **Назив предмета:** Воћарство

3. **Разред:** IV

4. **Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:**

разред	Настава				Пракса	укупно
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I						
II						
III						
IV	64		35	12		111

5. **Статус предмета:** обавезни

6. **Циљеви** наставе воћарства је да ученици стекну знања о технологији воћарске производње и да изналазе најрационалнија и најефикаснија средства и методе за остваривање максималне и висококвалитетне производње здраве хране по јединици површине.

**Задачи** наставе су: -уознавање значаја, стања и перспективе воћарске производње;

- Уознавање морфолошких и физиолошких особина воћака;
- овладавање техником расадничке производње;
- уознавање еколошких чинилаца воћарске производње;
- стицање знања и организационих способности за заснивање дугогодишњих засада;
- стицање знања о принципима и облицима резидбе;
- стицање знања о примени агротехничких мера у воћарској производњи;
- уознавање воћних врста;
- овладавање техником бербе, паковања, класирања и транспортом воћа;
- оспособљавање за стално усавршавање и самообразовање у области воћарства.

Теме се налазе у службеном гласнику број 1 (27 фебруар 1993 год.) на стр. 101-103

7. **Препоручена литература:** Уџбеник воћарство за трећи и четврти разред пољопривредне школе; др. Спасоје Булатовић и др. Мирјана Булатовић

8. **Корелација са другим предметима:** пољопривредна техника, биологија, практична настава, агрохемија са физиологијом биља, педологија.

9. **Начини остваривања програма:** наставни програм воћарства изучава се у трећем и четвртном разреду и то у трећем разреду изучава се опште, а у четвртном разреду специјално (помологија) воћарство. Садржаји овог предмета реализују се теоријском наставом, а вежбе и практичан рад остварују се у практичној настави. Основне одлике концепције наставног програма воћарства су да се применом савремених метода изуче морфолошке и физиолошке особине воћних култура, услови успевања, начини размножавања, производња садног материјала, подизање засада, агротехника у воћарској производњи и помологија.

Програм се заснива на корелацији и синхронизацији општег воћарства са специјалним и обтнуто, затим са предметима биологијом, педологијом, агрохемијом са физиологијом биља, пољопривредном техником и другим стручним предметима.

При обради воћних врста, у оквиру помологије, треба испоштовати корелацију од општег ка специјалном. Значај и распрострањеност воћних врста обрадити на нивоу обавештености. На нивоу разумевања обрадити морфолошке и биолошке особине и услове успевања. На нивоу примене обрадити подизање засада, агротехнику младих засада и засада у роду. Код сортимената обрадити водеће сорте до нивоа разумвања, а остале сорте до нивоа информисаности.



1. **Образовни профил:** Пољопривредни техничар

2. **Назив предмета:** Заштита биља

3. **Разред:** IV

4. **Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:**

разред	Настава				Пракса	укупно
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I						
II						
III						
IV	64		32		32	64

5. **Статус предмета:** ОБАВЕЗАН

6. **Циљеви:** **Циљ** наставе предмета заштита биља је да ученици усвоје наставне садржаје из фитопатологије и ентомологије са научног и практичног аспекта. **Задаци** наставе су:

-уознавање основних појмова из заштите биља

-уознавање проузроковача биљних болести ,настајање болести и штете које наносе биљкама ;

-усвајање потребних знања о штетним инсектима и другим штеточинама ,уознавање њихове грађе размножавање и развој као и услове спољних фактора који утичу на развој инсеката биљкама.

-схватање мера борбе против биљних болести и штеточина

-уознавање пестицида који се данас користе у борби против паразита и штеточина

-уознавање најважнијих биљних болести и штеточина и примена сечених знања у сузбијању болести и инсеката.

Теме се налазе у просветном гласнику бр.1 од 27.02.1993 године на стр.108-109.

7. **Препоручена литература:** уџбеник заштита биља за трећи и четврти разред за пољопривредног техничара; др.Р.Секулић, др. М.Бабовић

8. **Корелација са другим предметима:** биологија хемија ,пољопривредна техника практична настава.

9. **Начини остваривања програма:** Наставни програм овог предмета повезан је са програмским садржајима следећих предмета: ратарство, повртарство, воћарство, виноградарство, пољопривредна техника и практична настава. Садржаји програма су дати у виду наставних целина односно тема. За наставне целине дата је оквирни број часова. Овај оквирни бр. часова има за циљ да наставнику сугерише обим ,дубину и начин интерпретације сваке поједине целине, односно теме. При реализацији програма овог предмета треба стално имати у виду задатке који су дати уз програм. За избор садржаја програма била је врло значајна и образовно васпитна улога наставе овог предмета, тј, њен допринос даљем оспособљавању ученика да логички мисле и стваралачки расуђују. Наиме ,солидна оспособљеност ученика има широки трансвер на многобројне делатности у данашње време и омогућава касније ефикасно учење и самообразовање. При реализацији садржаја програма треба водити рачуна о корелацији садржаја овог предмета са сродним садржајима других предмета. Такође ,неопходно је да се стално повезују програмски садржаји са искуством из праксе посебно је значајно обрадити мере заштите на раду у нормалним и ванредним условима. Фонд часова сваке теме има орјентациони карактер и њега треба усклађивати са конкретном ситуацијом у разреду. Евентуално одступање

могло би бити око 10 % од предвиђеног фонда часова за поједине целине. За сваку наставну целину предвиђени фонд часова не односи се само на обраду новог градива већ и на вежбање и тематско понављање. Наставник у годишњем глобалном плану рада за сваку наставну целину предвиди фонд часова за обраду новог градива, утврђивање, тематско понављање и систематизацију градива. За утврђивање, тематско понављање и систематизацију градива треба предвидети од 30-40% од предвиђеног фонда часова. У оперативном плану рада садржаје програма сваке теме треба разрадити на наставне јединице, по правилу у трајању од једног школског часа. У планирању образовно васпитних задатака за поједину тему треба полазити од задатака наставе који су дати уз програмске садржаје. При планирању реализације програма треба се придржавати редоследа тема који је дат у програму, мада је могуће редослед тема планирати другачије, уз потребна образложења на стручном активу наставника. Реализација садржаја програма треба бити праћена применом дидактичких принципа, савремених наставних метода, средстава и облика рада. Треба увек дати предност оним методама и облицима рада који у већој мери доприносе активном укључивању ученика у наставни процес и стваралачки рад и стицања знања. Настава овог предмета треба бити тако организована и извођена да се у што већој мери оствари њена ефикасност и продуктивност, уз пуно ангажовање ученика у наставном процесу. При објашњавању појединих делова садржаја програма потребно је припремити наставна средства (графичке приказе, моделе итд.) и на њима дати потребна тумачења. Након завршетка одређених тема неопходно је, где год је то могуће дати и задатке за вежбање на часу и домаће задатке (сакупљање материјала за хербаријум и збирку инсеката). Ученике који показују посебно интересовање за овај предмет треба упућивати на одговарајућу литературу.